

ASKØY KOMMUNE
Klampavikvegen 1
5300 KLEPPESTØ

Deres ref.:
2019/3896-8

Vår ref.:
Sak/dok.: 06/01703-264
Ark.: 326.12

Dato:
04.11.2021

Vedtak i namnesak 2020/81 – Åsbø/Åsebø mfl. – Askøy kommune

Statens kartverk har i dag gjort vedtak om skrivemåten av noen stedsnavn i Askøy kommune slik det framgår av den vedlagte navnelista.

Vedtaket er gjort med hjemmel i § 7 tredje ledd i lov om stadnamn.

Der det er både et hovednavn og et undernavn, er det hovednavnet som vil presenteres i kartet, og for bruksnavn er det også hovednavnet som vil vises i matrikkelen.

Bakgrunn

I forbindelse med adressering i Askøy kommune tok kommunen opp navnesak for gardsnavnet *Åsbø/Åsebø* for å få avklart riktig skrivemåte for offentlig bruk før navnet ble tatt i bruk i et avledet adressenavn, jf. brev til Kartverket datert 13.12.2019. Kartverket benyttet samtidig høvet til å ta med noen flere navn som behøvde formalisering eller avklaring av skrivemåten. Saken ut på lokal høring 05.03.2020, og vi fikk tilråding fra Språkrådet 23.11.2020.

Rettslig grunnlag

Når skrivemåten av et stedsnavn skal fastsettes for offentlig bruk, er hovedregelen at det skal tas utgangspunkt i den nedarvede, lokale uttalen av navnet. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper i norsk, jf. § 4 første ledd i loven. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. § 1 første ledd. I *utfyllende regler om skrivemåten av norske stadnamn* er det mer detaljerte bestemmelser om hvordan stedsnavn skal normeres.

I tillegg må det tas hensyn til normeringspraksisen i området og skrifttradisjonen for navnet saken gjelder, og hva som er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR) fra før. Lokale ønsker fra dem som har uttalerett, skal også spille inn. Det skal legges særlig vekt på ønsket til eieren når saken gjelder bruksnavn, og skrivemåten som eieren ønsker, ligger innenfor regelverket.

Skrivemåten av slektsnavn skal ikke påvirke skrivemåten av stedsnavn. Vedtak som gjelder skrivemåten av stedsnavn, får heller ikke følger for skrivemåten av slektsnavn.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaket gjøres kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter § 12 første ledd i loven, og som ikke er adressater i dette brevet, jf. § 9 i forskrift om stadnamn.

Når vedtaket gjelder skrivemåten av bruksnavn, skal kommunen sende melding om vedtaket direkte til eierne av bruket.

Bruksnavn

Vedtak om skrivemåten av gardsnavn skal som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten av bruksnavn som er identiske med gardsnavnet, eller der gardsnavnet inngår som en del av bruksnavnet. Men etter § 5 tredje ledd i lov om stadnamn har eieren rett til å fastsette en annen skrivemåte av navn på eget bruk enn den som følger av § 4 første ledd i loven. Forutsetningen er at han/hun kan dokumentere at skrivemåten har vært i offentlig bruk som bruksnavn (på offentlig kart, på skilt, i matrikkelen, skjøte e.l.). I så fall må eieren sende krav om det til Kartverket og legge ved slik dokumentasjon. Kartverket er formelt vedtaksorgan også for skrivemåten av bruksnavn fastsatt av eieren.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Vi vil minne om reglene i stedsnavnloven om plikt til å bruke vedtatte skrivemåter, jf. § 11, spesielt første setning, som har denne ordlyden: «Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.» Det vil si organer for stat, fylkeskommune og kommune samt selskaper som det offentlige eier fullt ut.

Vi presiserer at lov om stadnamn regulerer *offentlig* bruk av stedsnavn. Privatpersoner og bedrifter som ikke er heleide av det offentlige, er derfor ikke pålagt å følge vedtatte skrivemåter.

Når det samme navnet er brukt om ulike navneobjekter på samme sted, skal skrivemåten i primærfunksjonen som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene. Dersom dette vedtaket blir stående uten at det blir påklagd, legger vi derfor til grunn at kommunen vedtar samme skrivemåten i ev. adressenavn og adressetilleggsnavn der navnet blir brukt.

Når det er gjort vedtak om adressenavn, adressetilleggsnavn og kretsnavn (grunn-, valg-, skolekrets og kirkesokn), skal den vedtatte skrivemåten legges inn i matrikkelen, og adressenavn i SSR vil bli oppdatert fra matrikkelen. Vedtak om adressenavn skal fortsatt sendes til bl.a. Kartverket, jf. § 9 fjerde ledd i forskrift om stadnamn.

Kartverket fører den vedtatte skrivemåten av bruksnavn i SSR, og skrivemåten hentes inn i matrikkelen derifra.

Klage

Vedtak om skrivemåten kan etter § 12 i lov om stadnamn påklages av dem som etter § 6 bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldingen om vedtaket er kommet fram til mottakeren, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Dersom meldingen skjer med offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene, som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

En eventuell klage skal sendes til Kartverket med kopi til kommunen. Klagen skal grunngis, og grunngivingen må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken videre til Klagenemnda for stedsnavnsaker for endelig avgjørelse.

Med vennlig hilsen

Anne Lien
fylkeskartsjef

Erlend Trones
stedsnavnansvarlig

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi: SPRÅKRÅDET

Lenker: [Lov om stadnamn](#)
[Forskrift om stadnamn](#)
[Utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn](#)

Vedlegg: Navneliste

Oppslagsnr.	Løpe- nr.	Navn	Vedtak	Merknader	Navneobjekt
248378	1	Åsbø / Åsebø	Åsebø	Uttale: /å`sbé/, jf. Norske Gaardnavne. Willy Hanevik (f. 1946) oppgir pr. telefon med Kartverket uttalen /å:səbø:/ for gardsnavnet og /å:səbøvatnə/ for tjernet, men for åsen oppgir han /åspå:s'n/ som uttaleform. Han har ikke hørt /ås:bé/ som namneform. Skrifttradisjon: Aasbø i 1886, 1906- og 1950-matrikkelen, Åsbø i dagens matrikkel, Åsbø i gradteigskart fra 1942, 1958, 1962 og 1973, Åsbø i Norge 1:50 000 fra 1952, 1973, 1990, 1995, 2002, 2007 og 2012, Åsbø i sjøkart fra 2004, 2011 og 2017 (eldre sjøkart har kun naturnavnet Aasbø Vn fra 1938 og framover), Åsebø i økonomisk kartverk fra 1973. Høringssvar: Arne Gerhard Aasebø skriver følgende: «Fra eldre tider i skjøtte fra 1799 fra Koren til Jacob Nielsen Aasbøe, ble hans eiende jordepart i gaarden Aasbøe. I skjøtte 1812 ble det endret, fra Jacob Nielsen Aasebøe til sønnen Niels Jacobsen Aasebøe i gaarden Aasebøe i Herløe Skibrede, og i senere skjøtter 1835, 1836, 1841 brukes navnet gaarden Aasebøe, i skjøtte fra 1856 ble gårdsnavnet Aasebø, 1888 var navnet igjen gaarden Aasebøe, i 1916 Aasebø, i 1952 Aasebø og 1991 Åsebø.» Han legger til at han ikke har brukt eller hørt noen annen navneform enn Åsebø. Når det gjelder navnet på åsen ved garden, oppgir han følgende: «Åsebøåsen er også et navn som bør brukes på angitt sted. Vi brukte vel forkortelsen Åspåsen eller Ospåsen i ungdommen, men treet osp har nok ikke vokst der oppe så lenge jeg husker.»	Gard 22

1			<u>Fort. høringsvar:</u> Beate Aasebø ønsker skrivemåten Åsebø, og viser til at Aasebø eller Åsebø brukes som slektsnavn. Sylvi Åsheim skriver at det rette navnet må være Åsebø, og at det er navnet som har vært i alle år. Morten Vonheim skriver at han er kjent med skrivemåten Åsebø. Åsebø Juletreskog v/ Håkon Bjugn skriver at Åsebø Juletreskog er et godt innarbeidet firmanavn, og at postadressen også er Åsebø. Harald Steinar Aasebø mener at Åsebø, Åsebøåsen og Åsebøvatnet er korrekt skrivemåte. Han har lagt ved et referat av deler av teksten i bind 1 av Askøy historie frå 1999, samt noen gamle tinglyste dokumenter der skrivemåtene Aasbøe (1799) og Aasebøe (1812, 1835, 1837, 1841, 1857 og 1888) er brukt. <u>Tilråding:</u> Språkrådet mener det er grunn til å tro at uttaleformen uten vokalfuge har vært brukt helt siden navnet ble tatt i bruk som gardsnavn og like fram til vår tid. De mener at alt tyder på at opphavsformen var Åsboer, jf. de eldre skriftformene Aasbø (1563), Aaßbøe (1667) og Aasbøe (1723), som er ført opp i NG, og som indikerer at navnet ble uttalt uten vokalfuge på 1500-, 1600- og 1700-tallet. Videre viser de til Arne Gerhard Aasebø sitt høringsvar, der han skriver at «Vi brukte vel forkortelsen Åspåsen eller Ospåsen i ungdommen». Språkrådet peker på at uttalen «Åspåsen» her er en forkortet form av «Åsbe(-)åsen», og de viser til at det er vanlig at den trykklette endevokalen i stavinger ofte faller bort i sammensetninger der neste ord begynner på vokal. Videre skriver de at den aktuelle åsen er registrert med navnet Åsen i en stedsnavnsamling fra Askøy som er arkivert ved Universitetet i Bergen, og at det fins tre avledede navn i nærheten med oppslagsformene Åsbrekkene, Åsteigen og Åsvegen. De konkluderer med å tilrå skrivemåten Åsbø.	Gard 22
---	--	--	--	---------

1			<u>Vurdering:</u> Vi regner med at skjøtene Arne Gerhard Aasebø lister opp, gjelder overdragelsene bakover i tid på bruk 22/5, der han har vært eier tidligere. Vi fester lit til hans framstilling av skriftradisjonen, og vi finner grunn til å tro at den i større grad reflekterer den reelle skriftradisjonen lokalt for dette gardsnavnet enn det kart og matrikler gjør i dette tilfellet. Det er nemlig svært få belegg på skrivemåten Åsbø eller Aasbø ellers fra Askøy (og tidl. fra Meland herad). Det ser ut til at utviklingen fra Ås- til Åse- begynte allerede omkring 1800, iallfall i skrift, og at uttalen tidlig har fulgt etter. Det kan imidlertid heller ikke utelukkes at skrivemåten har fulgt etter en talemålsutvikling der navnet har fått en svarabhaktivokal etter /ås-/. Det er interessant at den gamle sammensetningsmåten uten e-fuge har holdt seg i navnet Åsbøåsen /åsp`ås:`n/, men her har sammenhengen med gardsnavnet blitt tilsørt pga. vokalbortfallet i -bø-, jf. den nevnte kommentaren om tresorten osp, noe som kan forklare at talemålsutviklingen har vært annerledes her. De andre sammensetningene Språkrådet nevner med Ås- ved Åsbøåsen tyder på at nullfuge er det systemrette ellers i dialekten. Men gardsnavnet har likevel fått fuge-vokal i form av en svarabhaktivokal, og dette må regnes som nedarvet, lokal uttale i dag, jf. definisjonen i § 2 bokstav e, som forutsetter at uttalen normeringen skal ta utgangspunkt i, må være i levende bruk: "uttale som er overlevert frå tidlegare generasjonar, som har vore vanleg på staden, og som frameis er i levande bruk." Da er det denne uttalen som i dag må være retningsgivende for skrivemåten av navnet. Det er entydige ønsker om Åsebø lokalt, noe som også tilsier endring av skrivemåten Åsbø, som hittil har vært i offentlig bruk. Åsebø fastsettes som skrivemåte i samsvar med § 4 første ledd i lov om stadnamn.	Gard 22
2	Åsbø	Åsebø	Jf. løpenr. 1	Bruk 22/1
3	Åsbø	Åsebø	Jf. løpenr. 1	Bruk 22/2
4	Åsbø	Åsebø	Jf. løpenr. 1	Bruk 22/3
5	Åsbø	Åsebø	Jf. løpenr. 1	Bruk 22/4
6	Åsbø	Åsebø	Jf. løpenr. 1	Bruk 22/5
7	Åsbø	Åsebø	Jf. løpenr. 1	Bruk 22/6

	8	Åsli	Åsli	Uttale: Ikke oppgitt. Skrifttradisjon: Åsli i gammel grunnbok fra 1951 og i dagens matrikkel. Høringssvar: Kommunen anbefaler skrivemåten Åsli. Språkrådet tilrår skrivemåten Åsli. Vurdering: Åsli fastsettes som skrivemåte i samsvar med innarbeidet skrifttradisjon, jf. § 4 i lov om stadnamn.	Bruk 22/19
	9	Åsbø	(utgåår)	Bruket ble ikke gitt navn ved fraskillelsen, og Åsbø utgår derfor som bruksnavn fra matrikkelen.	Bruk 22/30
	10	Åsbø	(utgåår)	Bruket ble ikke gitt navn ved fraskillelsen, og Åsbø utgår derfor som bruksnavn fra matrikkelen.	Bruk 22/34
187361	11	Åsbøvatnet / Åsebøvatnet	Åsebøvatnet	Jf. løpenr. 1 Uttale: Willy Hanevik (f. 1946) oppgir pr. telefon uttalen /å:søbøvatnə/. <u>Høringssvar:</u> Askøy kommune anbefaler skrivemåten Åsebøvatnet. <u>Tilråding:</u> Språkrådet tilrår skrivemåten Åsbøvatnet.	Tjern

66372	12	Åsbøåsen / Åsebøåsen / Ospåsen	Åsebøåsen (hovednavn) / Åsen (undernavn)	Uttale: /åspåsen/, jf. høringssvaret fra Arne Gerhard Aasebø. Willy Hanevik (f. 1946) oppgir pr. telefon uttalen /åspå:s'n/. Høringssvar: Kommunen anbefaler skrivemåten Åsebøåsen. <u>Språkrådet</u> tilrår Åsen som hovednavn og Åsbøåsen som undernavn. <u>Vurdering:</u> Det kan ut fra høringssvarene se ut som den sammensatte navneformen /åspå:s'n/ også er brukt helt lokalt, og det er Åsebøåsen, Åsbøåsen og Ospåsen som har vært brukt hittil i kart. Dette navnet er mer entydig enn kun Åsen usammensatt, og Kartverket vurderer at det sammensatte navnet er bedre egnet som hovednavn både fordi det er mer entydig, og fordi det har en innarbeidet bruk i kart. Gardsnavnet Ås(e)bø er nok avledet av det usammensatte Åsen, og siden Åsen er dokumentert i UiBs navnesamling, er det likevel grunnlag for å fastsette det som undernavn. Uttalen av dette åsnavnet kunne isolert sett tilsi skrivemåten Åsbøåsen, men § 4 tredje ledd i stadnamnloven fastsetter at skrivemåten av primærnavnet skal være retningsgivende for avledede navn. Skrivemåten må derfor bli Åsebø- også i Åsebøåsen. Skrivemåten Ospåsen beror på en misforståelse basert på uttalen. Denne skrivemåten kan derfor ikke benyttes, jf. § 1 første ledd i loven, som fastsetter at skrivemåten ikke skal skygge for meningsinnholdet i navnet. Åsebøåsen fastsettes som skrivemåte av hovednavnet, og Åsen fastsettes som undernavn, jf. § 4 i lov om stadnamn.	Ås
-------	----	--------------------------------------	--	---	----

834362	13	Bjørkelid / Bjørkeli	Bjørkeli	Fellesnavn for bnr. 8/5, 8/909 mfl. <u>Uttale:</u> Ikke oppgitt. <u>Skrifttradisjon:</u> Bjørkelid i gammel grunnbok fra 1935, i 1950-matrikkelen og i dagens matrikkel samt i økonomisk kartverk fra 1973. <u>Høringssvar:</u> Askøy kommune anbefaler skrivemåten Bjørkeli. Rådmannen mener at alle navn i Askøy kommune som ender på -li(d) bør skrives på samme måte. I valget mellom -li og -lid anser han at det er mest naturlig å bruke formen -li. Kommunen viser for øvrig til at de tidligere har vedtatt vegnavnet Bjørkelivegen, uten at det ble påklagd. <u>Tilråding:</u> Språkrådet tilrår skrivemåten Bjørkeli. <u>Vurdering:</u> Skrifttradisjonen for bruksnavnet isolert sett kunne forsvare videreføring av skrivemåten Bjørkelid, men ingen har tatt til orde for dette lokalt, og skrivemåten lid er gått ut av rettskrivingen til fordel for li. § 1 første ledd i forskrift om stadnamn fastsetter at allment kjende ord og navneledd skal følge gjeldende rettskriving i norsk. Dette tilsier skrivemåten Bjørkeli, som er ønsket av kommunen. Bjørkeli fastsettes som skrivemåte i samsvar med § 4 første ledd i lov om stadnamn.	Eiendommer
	14	Bjørkelid	Bjørkeli	Jf. løpenr. 13	Bruk 8/5
	15	Bjørkelid	Bjørkeli	Jf. løpenr. 13	Bruk 8/103

166377	16	Grønli / Grønli / Grønnli	Grønnli	<u>Uttale:</u> /"grønli:/, jf. Hordanamn. <u>Skrifttradisjon:</u> Grønli i gammel grunnbok fra 1935 og i 1950-matrikkelen, Grønli i dagens matrikkel og i økonomisk kartverk fra 1973. <u>Høringssvar:</u> Som for navnet Bjørkeli mener rådmannen i Askøy kommune at alle navn i Askøy kommune som ender på -li(d) bør skrives -li. Kommunen viser til at navnet etter vanlige rettskrivningsregler i utgangspunktet kan navnet skrives både Grønli og Grønnli, men at Askøy kommune tidligere har vedtatt vegnavnet Grønnliven, uten at det ble pålagt. <u>Tilråding:</u> Språkrådet tilrår skrivemåten Grønnli. De viser til at navneformen Grønli ble lagt til grunn for forleddet i adressenavnet Grønnliven, som ble fastsatt i 1986. <u>Vurdering:</u> Navnet har vært mye brukt gjennom det avlede adressenavnet Grønnliven, som har vært brukt siden før lov om stadnamn trådte i kraft. Skrifttradisjonen for bruksnavnet isolert sett kunne forsvare videreføring av skrivemåten Grønli, men ingen har tatt til orde for dette lokalt, og skrivemåten lid er gått ut av rettskrivingen til fordel for li. § 1 første ledd i forskrift om stadnamn fastsetter at allment kjende ord og navneledd skal følge gjeldende rettskriving i norsk. Dette tilsier enten skrivemåten Grønli eller Grønnli, slik kommunen er inne på. Som Språkrådet peker på, ligger skrivemåten Grønnli nærmest den nedarvede, lokale uttalen, og Grønnli er også ønsket av kommunen. Grønnli fastsettes som skrivemåte i samsvar med § 4 første ledd i lov om stadnamn.	Bruk 8/32
--------	----	---------------------------------	-----------------------	--	-----------

986772	17	Stemeidet	Stemeidet	Saken gjelder formalisering av navnet. Ligger mellom Lonevatnet og Åsbøvatnet. Uttale: /"stemei:e/, jf. Hordanamn. <u>Skrifttradisjon:</u> Stemeidet i i Hordanamn, som er Universitetet i Bergen sin nettapplikasjon for lokale stedsnavn, men navnet er ellers ikke dokumentert i skriftlig bruk. <u>Høringssvar:</u> Askøy kommune anbefaler skrivemåten Stemeidet. Arne Gerhard Aasebø bekrefter at navnet Stemeidet er brukt som navn ved utløpet av Lonevatnet, og støtter navneforslaget. Harald Steinar Aasebø mener også at Stemeidet er korrekt skrivemåte. <u>Tilråding:</u> Språkrådet tilrår skrivemåten Stemeidet. <u>Vurdering:</u> Audun Åsebø foreslo navnet Stemeidet overfor Kartverket i et e-brev i 2018, der han bl.a. skrev følgende: "Området der vannet renner ut av Lonevatnet og øverste del av bekken er i alle år blitt betegnet som Stemeidet, - spesielt av bygdefolket." Bruken av navnet har blitt bekreftet i den lokale høringen, og skrivemåten Stemeidet er uproblematisk. Stemeidet fastsettes som skrivemåte for offentlig bruk i samsvar med § 4 i lov om stadnamn.	Eid
--------	----	-----------	-----------	---	-----